SK

EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA

STANOVISKO EURÓPSKEJ CENTRÁLNEJ BANKY

z 1. decembra 2005

na žiadosť Národnej banky Slovenska

k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 118/1996 Z. z. o ochrane vkladov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

(CON/2005/50)

1. Európska centrálna banka (ECB) prijala 19. septembra 2005 žiadosť Národnej banky Slovenska (NBS) o stanovisko k návrhu zákona (ďalej len „návrh zákona“), ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 118/1996 Z. z. o ochrane vkladov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“ alebo „zákon o ochrane vkladov“).

2. Právomoc ECB vydať stanovisko je založená na článku 105 ods. 4 druhej zarážke Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (ďalej len „zmluva“) a najmä na článku 2 ods. 1 tretej a šiestej zarážke rozhodnutia Rady 98/415/ES z 29. júna 1998 o poradení sa s Európskou centrálnou bankou vnútroštátnymi orgánmi ohľadom návrhu právnych predpisov[1], nakoľko návrh zákona obsahuje ustanovenia týkajúce sa národnej centrálnej banky (NCB) a pravidlá platné pre finančné inštitúcie, pokiaľ podstatne ovplyvňujú stabilitu finančných inštitúcií a trhov. Okrem toho ECB poznamenáva, že jej úloha na základe článku 237 písm. d) zmluvy zabezpečiť, aby NCB plnili svoje povinnosti podľa zmluvy[2], ktorá zahŕňa aj zabezpečenie toho, že NCB dodržiavajú zákaz menového financovania ustanovený v článku 101 zmluvy, vyžaduje, aby sa zistilo, či návrh zákona a operácie, ktoré NBS uskutočňuje na základe návrhu zákona, sú v súlade s týmto zákazom. V súlade s článkom 17.5 prvou vetou rokovacieho poriadku Európskej centrálnej banky Rada guvernérov prijala toto stanovisko.

Návrh zákona

3. Podľa dôvodovej správy k návrhu zákona sa v návrhu zákona ustanovuje rámec pre prípadné zníženie výšky ročných príspevkov komerčných bánk do slovenského Fondu ochrany vkladov (ďalej len „fond“). Podľa súčasného slovenského systému ochrany vkladov sa výška ročného

---

1 Ú. v. ES L 189, 3. 7. 1998, s. 42.

2 Pozri aj bod odôvodnenia 9 nariadenia Rady (ES) 3603/93 z 13. decembra 1993, ktorým sa stanovujú definície na uplatňovanie zákazov uvedené v článkoch 104 a 104b ods. 1 zmluvy, Ú. v. ES L 332, 31. 12. 1993, s. 1, ktorým sa ustanovuje, že bez ohľadu na úlohu, ktorú článok 169 (teraz článok 226) zmluvy ukladá Komisii, je podľa článkov 109f ods. 9 (teraz článok 117 ods. 9) a 180 (teraz článok 237) zmluvy povinnosťou ECB zabezpečiť, aby NCB dodržiavali povinnosti ustanovené v zmluve.

príspevku, ktorá je rovnaká pre všetky banky, určuje tak, že fond vymedzí výšku v rozpätí od 0,1 % do 0,75 % z hodnoty chránených vkladov. Ročný príspevok na obdobie, počas ktorého fond spláca úver poskytnutý na zabezpečenie výplaty náhrad za nedostupné vklady podľa systému, je stanovený v hornej hranici rozpätia ročného príspevku, t.j. 0,75 %. Navyše v súčasnosti musí fond určiť výšku ročného príspevku na obdobie, počas ktorého nemá dostatočné zdroje na zabezpečenie výplaty náhrad najmenej vo výške 1,5 % z celkovej hodnoty chránených vkladov, v hornej polovici príspevkového rozpätia, t. j. od 0,425 % do 0,75 %.

4. Na rozdiel od toho, podľa návrhu zákona by mal fond v budúcnosti určovať výšku ročného príspevku na obdobie, počas ktorého spláca úver poskytnutý na zabezpečenie náhrad za nedostupné vklady, v rámci potenciálne nižšieho rozpätia vo výške od 0,35 % do 0,75 % alebo, s predchádzajúcim písomným súhlasom NBS, v rozpätí od 0,2 % do 0,75 % z hodnoty chránených vkladov. Navyše by mal fond v budúcnosti na obdobie, počas ktorého nespláca takýto úver a nemá dostatočné zdroje na zabezpečenie výplaty náhrad najmenej vo výške 1,5 % z celkovej hodnoty chránených vkladov, určovať výšku ročného príspevku v nižšej minimálnej výške 0,2 % z hodnoty chránených vkladov. V tomto druhom prípade by návrh zákona umožnil, aby sa nižšia minimálna výška stanovila bez predchádzajúceho písomného súhlasu NBS.

5. Pokiaľ sa v návrhu zákona odkazuje na úvery poskytnuté fondu na financovanie náhrad za nedostupné vklady, ECB berie na vedomie, že podľa § 24 ods. 3 zákona č. 566/1992 Z. z. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o NBS“) samotná NBS môže poskytnúť fondu úver. Fond môže požiadať NBS o takýto úver podľa zákona o ochrane vkladov[3]. Okrem toho môže fond na základe zákona o ochrane vkladov požiadať iné banky o poskytnutie úveru a za úvery poskytnuté fondu môže štát prevziať štátnu záruku[4]. ECB berie na vedomie, že okrem úverov z NBS alebo iných bánk medzi zdroje fondu na základe zákona o ochrane vkladov potenciálne patria okrem iného návratné finančné výpomoci a dotácie zo štátneho rozpočtu na podporu plnenia úloh fondu a systému ochrany vkladov, a to v rozsahu a za podmienok stanovených štátnym rozpočtom na príslušný rok[5].

Nedávny vývoj týkajúci sa fondu

6. Dôvodová správa k návrhu zákona uvádza, že návrh zákona je vypracovaný na základe podnetu slovenskej Asociácie bánk v snahe pripraviť právny rámec pre prípadné zníženie výšky príspevkov bánk do fondu. Podľa dôvodovej správy Asociácia bánk tvrdí, že zníženie ročných príspevkov (ktoré, ako sa uvádza v dôvodovej správe, sú jedny z najvyšších v EÚ) by viedlo k tomu, že banky na Slovensku by neboli nútené hľadať riešenia, ako sa vyhnúť plateniu príspevkov do fondu.

---

3 § 13 ods. 2 zákona o ochrane vkladov.

4 Fond môže požiadať banku so sídlom v zahraničí o úver iba s predchádzajúcim súhlasom NBS (pozri § 13 ods. 2 zákona). Štátne záruky za úvery poskytnuté NBS alebo inými bankami sa poskytujú podľa §§ 8 až 13 zákona č. 386/2002 Z. z. o štátnom dlhu a štátnych zárukách a ktorým sa dopĺňa zákon č. 291/2002 Z. z. o Štátnej pokladnici a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

5 Pozri § 13 ods. 1 zákona.

Dôvodová správa takisto uvádza, že zníženie ročných príspevkov by mohlo viesť k zvýšeniu úrokových sadzieb pri bankových vkladoch.

7. ECB vychádza z toho, že v predchádzajúcich rokoch fond hospodáril so záporným základným imaním z dôvodu minulých problémov v slovenskom bankovom sektore. ECB vychádza z toho, že fond má v súčasnosti dlh voči NBS v dôsledku úveru, ktorý NBS poskytla fondu 29. októbra 2001 na vyriešenie problémov slovenského bankového sektora. ECB vychádza z toho, že tento úver mal byť pôvodne splatený k 30. decembru 2005. ECB však vychádza z toho, že 15. februára 2005 bolo formou dodatku k úverovej zmluve z 29. októbra 2001 dohodnuté predĺženie pôvodného termínu splatenia na 31. januára 2007. ECB vychádza z toho, že úver sa znížil z pôvodnej istiny vo výške 15 653 641 000 Sk (358 231 480 EUR) na 7 358 390 000 Sk (189 668 780 EUR) ku koncu roka 2004[6].

Financovanie systému ochrany vkladov

8. Ochrana vkladov je významným prvkom finančnej bezpečnosti a preto prispieva k zabezpečeniu finančnej stability. Fórum pre finančnú stabilitu (FFS) uvádza, že spoľahlivé dohody o financovaní sú rozhodujúce pre efektívnosť systému ochrany vkladov a udržanie dôvery verejnosti[7]. Financovanie možno zabezpečiť viacerými spôsobmi a Európska komisia vo svojom nedávno uverejnenom konzultačnom dokumente o preskúmaní smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/19/ES z 30. mája 1994 o systémoch ochrany vkladov[8] (ďalej len „smernica o systémoch ochrany vkladov“ alebo „smernica“) poznamenala, že medzi jednotlivými národnými systémami ochrany vkladov v rámci EÚ existuje veľká rôznorodosť mechanizmov financovania[9]. Táto rôznorodosť vyplýva zo skutočnosti, že smernica uznáva, že nie je nevyhnutné zosúladiť metódy financovania systémov zaručujúcich vklady za predpokladu, že na jednej strane náklady financovania takýchto systémov musia znášať v zásade samotné úverové inštitúcie, a na druhej strane, že finančná kapacita takýchto systémov musí byť úmerná k ich záväzkom. Smernica zdôrazňuje, že toto však nesmie ohroziť stabilitu bankového systému v danom členskom štáte[10].

9. V tejto súvislosti by sa mohlo spochybniť, či je obozretné umožniť zníženie ročných príspevkov (v rozpätí od 0,35 % do 0,75 % alebo od 0,2 % do 0,75%) v období, v ktorom fond spláca úvery[11] čerpané za účelom financovania výplaty náhrad podľa systému alebo v ktorom fond nemá dostatočné vlastné zdroje na uskutočnenie výplaty náhrad. Súčasná výška príspevkov je

---

6 Táto informácia sa zakladá na výročnej správe fondu z roku 2004.

7 Fórum pre finančnú stabilitu, *Guidance for Developing Effective Deposit Insurance Systems* (Príručka pre vytvorenie efektívnych systémov poistenia vkladov) (september 2001), s. 26.

8 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 94/19/ES z 30. mája 1994 o systémoch ochrany vkladov, Ú. v. ES L 135, 31. 5. 1994, s. 5.

9 Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre vnútorný trh a služby, konzultačný dokument nazvaný *‘Review of the Deposit Guarantee Schemes Directive (94/19/EC)’* („Preskúmanie smernice o systémoch ochrany vkladov (94/19/ES)“), 14. júla 2005, uverejnený na internetovej stránke Komisie www.europa.eu.int/comm/internal_market/bank/docs/guarantee/consultationpaper_en.pdf.

10 Pozri bod odôvodnenia 23 smernice o systémoch ochrany vkladov.

11 Jediným úverom, ktorý v súčasnosti fond spláca, je úver z NBS.

pochopiteľná vzhľadom na nedávny vývoj slovenského bankového sektora. Napriek tomu niektoré členské štáty, ktoré nemali problémy takého druhu, aké boli na Slovensku, udržiavajú oveľa vyššiu úroveň zdrojov v systéme vo vzťahu k celkovým vkladom chráneným systémom, ako je úroveň udržiavaná v súčasnosti v slovenskom systéme ochrany vkladov. Preto by mohlo existovať riziko, že zmeny navrhované v návrhu zákona by mohli oddialiť vytvorenie finančnej rezervy v rámci slovenského systému ochrany vkladov v čase, keď jeho finančná pozícia môže byť ešte stále zraniteľná.

10. Bez ohľadu na vyššie uvedené poznámky ECB pripúšťa, že je zložité plne zhodnotiť dopad zmien navrhovaných v návrhu zákona bez podrobného a komplexnejšieho preštudovania všetkých relevantných prvkov, ktoré vplývajú na slovenský bankový systém. Ako sa uvádza v odseku 8, smernica o systémoch ochrany vkladov nezjednotila metódy financovania systémov ochrany vkladov v rámci EÚ, určenie ktorých je ponechané na rozhodnutie členských štátov. Za týchto okolností by ECB chcela iba zdôrazniť všeobecný rámec ustanovený právom Spoločenstva, v súlade s ktorým finančná kapacita týchto systémov nesmie umožňovať, aby sa ohrozila stabilita bankového systému daného členského štátu.

Zákaz menového financovania

11. Na základe článku 237 písm. d) zmluvy je ECB poverená úlohou zabezpečiť dodržiavanie zákazu menového financovania ustanoveného v článku 101 zmluvy zo strany národných centrálnych bánk. Článok 101 ods. 1 zmluvy ustanovuje, že „[p]rečerpávanie účtov či získavanie iného druhu úveru v ECB alebo v centrálnych bankách členských štátov ... v prospech inštitúcií a orgánov spoločenstva, ústredných vlád, regionálnych, miestnych alebo iných verejných orgánov, iných subjektov spravovaných verejným právom alebo verejnoprávnych podnikov členských štátov je [...] zakázané“. Ako už ECB poznamenala, „[u]ž v roku 1993 Výbor guvernérov centrálnych bánk členských štátov Európskeho hospodárskeho spoločenstva poznamenal, že tento zákaz je „nevyhnutným“ na zabezpečenie toho, že „sa menovej politike nebráni v dosahovaní jej hlavného cieľa cenovej stability. Financovanie verejného sektora centrálnou bankou navyše znižuje tlak na fiškálnu disciplínu“[12]. Preto sa tento zákaz musí vykladať striktne[13]. Fond je zriadený zákonom o ochrane vkladov ako právnická osoba zapísaná v obchodnom registri a predstavuje „osobu spravovanú verejným právom“ v zmysle článku 101 ods. 1 zmluvy. Poskytovanie úverov zo strany NBS fondu povolené na základe § 24 ods. 3 zákona o NBS predstavuje úver v zmysle článku 101 ods. 1 zmluvy. ECB preto považuje poskytovanie úverov v tomto prípade za nezlučiteľné s článkom 101 ods. 1 zmluvy.

12 List predsedovi Komisie Delorsovi z 20. apríla 1993.

13 Odsek 6 stanoviska ECB CON/2005/1 z 3. februára 2005 na žiadosť talianskeho ministerstva hospodárstva a financií k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákonný dekrét č. 7 z 25. januára 1999 novelizovaný zákonom č. 74 z 25. marca 1999 o naliehavých ustanoveniach k účasti Talianska na intervenciách Medzinárodného menového fondu s cieľom čeliť vážnym finančným krízam jeho členských krajín.

12. Pokiaľ ide o nesplatený úver, ktorý NBS poskytla fondu v októbri 2001, ECB poznamenáva, že tento úver sa poskytol pred vstupom Slovenskej republiky do EÚ a že v prísnom právnom ponímaní sa na úver v čase, keď bol pôvodne poskytnutý, nevzťahoval zákaz menového financovania podľa článku 101 zmluvy. ECB však poznamenáva, že akékoľvek predĺženie úveru po vstupe Slovenskej republiky do EÚ 1. mája 2004 by sa malo posúdiť z hľadiska zákazu menového financovania. Úver mal byť pôvodne splatený k 30. decembru 2005. ECB sa domnieva, že predĺženie splatnosti úveru by zakladalo porušenie zákazu menového financovania podľa zmluvy. Preto by sa mali uskutočniť potrebné opatrenia, aby fond splatil úver NBS k 30. decembru 2005, ako sa pôvodne dohodlo.

13. Záverom by ECB chcela zdôrazniť, že vo svojej budúcej konvergenčnej správe v roku 2006 sa bude zaoberať otázkou súladu vnútroštátnych právnych predpisov so zákazom menového financovania podľa článku 101 zmluvy.

14. Toto stanovisko sa uverejní na internetovej stránke ECB šesť mesiacov po jeho prijatí.

Vo Frankfurte nad Mohanom 1. decembra 2005

[podpis]

Prezident ECB

Jean-Claude TRICHET